

Anexă

**METODOLOGIA DE REALIZARE A CADRULUI NAȚIONAL AL
CALIFICĂRILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR**

LISTA DE ACRONIME UTILIZATE ÎN METODOLOGIE

ACPART	Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social
ARACIS	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
CNC	Cadrul Național al Calificărilor
CNCIS	Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
CNFPA	Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților
CEC (EQF)¹	Cadrul European al Calificărilor (European Qualifications Framework)
MECI	Ministerul Educației, Cercetării și Inovării
MMFPS	Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
RNCIS	Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
RNC	Registrul Național al Calificărilor

¹ În documentele Comisiei Europene se utilizează acronimul **EQF**.

1. INTRODUCERE

1.1. Context

Obiectivele stabilite de Uniunea Europeană prin Strategia Lisabona și Procesul Bologna au ca scop reformarea sistemelor de învățământ superior, în vederea transformării acestora în sisteme mai flexibile, mai coerente și mai deschise la nevoile societății, capabile să răspundă provocărilor globalizării și necesității de formare și reformare a forței de muncă europene.

În acest context, în România se instituie Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (CNCIS), ca *instrument unic care stabilește structura calificărilor și asigură recunoașterea națională, precum și compatibilitatea și comparabilitatea internațională a calificărilor dobândite în cadrul sistemului de învățământ superior. Prin intermediul acestuia pot fi recunoscute, măsurate și relaționate toate rezultatele învățării dobândite în cadrul sistemului de învățământ superior (ciclurile de studii Licență, Masterat și Doctorat) și este asigurată coerența calificărilor și a titlurilor certificate.*

1.2. Misiunea ACPART în domeniul calificărilor din învățământul superior

Conform H.G. nr. 1357/2005, Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social (ACPART) este autoritatea națională pentru stabilirea Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior și actualizarea periodică a acestuia. ACPART elaborează, gestionează și actualizează periodic CNCIS, în parteneriat cu instituțiile de învățământ superior și cu partenerii economici și sociali prin:

- **Elaborarea, implementarea și actualizarea CNCIS, privind dezvoltarea, recunoașterea și atestarea calificărilor pe baza cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite de beneficiarii sistemului de învățământ superior;**
- **Analiza compatibilității curriculei specializărilor din cadrul domeniilor fundamentale ale învățământului superior cu standardele CNCIS.**

În vederea îndeplinirii acestor misiuni, ACPART constituie Consiliul pentru calificările din învățământul superior, format din cadre didactice universitare, reprezentanți ai studenților, ai asociațiilor profesionale, mediului economic, administrației publice, comitetelor sectoriale și sindicatelor.

1.3. Principiile elaborării și implementării Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior

În elaborarea și implementarea CNCIS, ACPART adoptă următoarele principii:

a) Consens și incluziune

ACPART poartă un dialog permanent cu instituțiile implicate în sistemul național al calificărilor: Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (MECI), instituțiile de învățământ superior, agențiile de asigurare a calității învățământului, organizațiile studentești, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (MMFPS), Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților (CNFPA), comitele sectoriale, alți parteneri sociali (patronate, sindicate), asociații profesionale, precum și cu alte autorități de reglementare.

ACPART consultă toate categoriile de organisme cu privire la:

- armonizarea calificărilor învățământului superior cu cerințele pieței muncii;
- articularea calificărilor din învățământul superior cu celelalte niveluri de calificare;
- compatibilizarea calității programelor de studii universitare cu cerințele calificărilor profesionale;
- realizarea curriculum-ului universitar pornind de la competențele profesionale cerute de piața muncii.

b) Cercetare și previziune

Activitățile ACPART se bazează pe cercetări teoretice și aplicative care vizează deopotrivă situația națională și pe cea internațională în domeniul definirii calificărilor și constituirii Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior.

Activitatea de cercetare îndeplinește o *funcție anticipativ-predictivă* cu privire la evoluția tendințelor calificărilor pe piața muncii. Din această perspectivă, ACPART orientează și facilitează demersurile instituțiilor de învățământ superior, în procesul de elaborare și implementare a unor programe de studii adecvate.

c) Asigurarea calității CNCIS

ACPART stabilește proceduri și instrumente pentru descrierea calificărilor oferite de învățământul superior, pentru promovarea unor noi calificări, precum și proceduri și instrumente de monitorizare, evaluare periodică și actualizare a CNCIS. Totodată, ACPART asigură consultanță și asistență tehnică în domeniul său de activitate.

Asigurarea calității implică mecanisme de evaluare și reglare a demersului de proiectare, implementare, monitorizare și actualizare a CNCIS.

d) Facilitarea schimbării

Societatea impune schimbări semnificative cu privire la raportul cerere-ofertă pe piața muncii și la structura competențelor profesionale necesare exercitării unei activități profesionale. CNCIS vine în întâmpinarea acestor schimbări prin actualizarea permanentă a procedurilor și instrumentelor de dezvoltare a unui învățământ superior centrat pe competențe.

e) Colaborare și transparență internațională

ACPART stabilește relații bilaterale de colaborare cu instituțiile similare din alte state europene și se implică în grupurile de lucru transnaționale pe tema calificărilor din învățământul superior. De asemenea, Agenția realizează corespondența și corelarea CNCIS atât cu nivelurile Cadrului Național al Calificărilor (CNC) din România, cât și cu cele ale Cadrului European al Calificărilor (CEC). Pentru facilitarea colaborării și transparenței, ACPART elaborează Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS). Prin RNCIS, accesibil electronic în limbile română și engleză se asigură transparența la nivel național și european a calificărilor universitare românești aflate pe piața muncii.

f) Autonomie și subsidiaritate

ACPART, în calitate de autoritate în domeniu, propune MECI politici, metodologii și proiecte de acte normative privind elaborarea și actualizarea Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior și asigură condiții pentru implementarea lor.

ACPART respectă autonomia legal recunoscută a instituțiilor furnizoare de calificări universitare și delegeă acestora funcții, roluri și responsabilități în cadrul demersului de dezvoltare al CNCIS.

2. CADRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (CNCIS)

Cadrul Național al Calificărilor (CNC), potrivit Acordului tripartit privind Cadrul Național al Calificărilor, definește structura calificărilor și asigură recunoașterea națională a calificărilor obținute prin formarea profesională inițială și continuă, pe cale formală, non – formală și informală. Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior este parte

integrantă a CNC și reprezintă instrumentul care stabilește structura calificărilor din învățământul superior.

2.1. Structura Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior

Calificările obținute prin absolvirea studiilor universitare sunt structurate astfel:

- studiile universitare de licență corespund nivelului 6 de calificare din Cadrul European al Calificărilor (CEC);
- studiile universitare de masterat corespund nivelului 7 de calificare din CEC;
- studiile universitare de doctorat corespund nivelului 8 de calificare din CEC.

CNCIS descrie calificările corespunzătoare celor trei cicluri stabilite de Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare: licență, masterat și doctorat. Corelarea calificărilor obținute anterior aplicării prevederilor Procesului Bologna se realizează prin proceduri separate în cadrul CNC, care țin seama de specificitățile și corespondențele din învățământul superior românesc.

Fiecare calificare este definită prin **rezultatele învățării**, exprimate în termeni de cunoștințe, abilități și competențe, aferente nivelului respectiv de studii universitare.

În descrierea calificărilor, se ține seama de faptul că activitatea profesională presupune existența mai multor competențe, de diferite grade de complexitate: competențe profesionale și competențe transversale.

2.2. Baze conceptuale

2.2.1. Concepte-cheie

Conceptele-cheie cu care se operează în definirea CNCIS sunt: **calificare, rezultate ale învățării, cunoștințe, abilități, competență.**

Calificarea reprezintă un rezultat formal al unui proces de evaluare și de validare, care este obținut atunci când un organism competent stabilește că o persoană a obținut rezultate ca urmare a învățării la anumite standarde². Prin urmare, calificarea înseamnă recunoașterea oficială a valorii rezultatelor individuale ale învățării pentru piața muncii,

² „Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul întregii vieți”, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 111 din 6.05.2008 (2008/C 111/01), anexa 1 – Definiții, p. 4.

precum și pentru educația și formarea profesională continuă, printr-un act de studii (diplomă, certificat, atestat) ce conferă dreptul legal de a practica o profesie/meserie.

Rezultatele învățării înseamnă ceea ce recunoaște, înțelege și poate face persoana care învață, la terminarea procesului de învățare. Acestea sunt definite sub formă de cunoștințe, abilități și competențe³.

Prin urmare, rezultatele învățării reprezintă setul de cunoștințe, abilități și competențe pe care o persoană le-a dobândit și este capabilă să le demonstreze după finalizarea procesului de învățare pe un anumit ciclu de școlarizare.

Cunoștințele reprezintă rezultatul asimilării, prin învățare, a unor informații. Cunoștințele reprezintă ansamblul de fapte, principii, teorii și practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu. Similar Cadrului European al Calificărilor, cunoștințele sunt descrise ca teoretice și/sau faptice⁴.

Abilitatea înseamnă capacitatea de a aplica și de a utiliza cunoștințe pentru a duce la îndeplinire sarcini și pentru a rezolva probleme. Similar Cadrului European al Calificărilor, abilitățile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente)⁵.

Abilitatea include anumite tipuri de structuri operatorii, de la deprinderi până la capacități de interpretare și rezolvare de probleme.

Competența reprezintă capacitatea dovedită de a selecta, combina și utiliza adecvat cunoștințe, abilități și alte achiziții (valori și atitudini), în vederea rezolvării cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă sau de învățare, precum și pentru dezvoltarea profesională sau personală în condiții de eficacitate și eficiență. Similar Cadrului European al Calificărilor, competența este descrisă din perspectiva responsabilității și autonomiei⁶.

2.2.2. Categoriile de competențe

Competențele se pot clasifica în două categorii:

- a) competențe profesionale;
- b) competențe transversale.

Prin **competență profesională** se înțelege capacitatea dovedită de a selecta, combina și utiliza adecvat cunoștințe, abilități și alte achiziții (valori și atitudini), în vederea rezolvării

³ Ibidem;

⁴ Ibidem;

⁵ Ibidem;

⁶ Ibidem.

cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă sau de învățare, circumscrise profesiei respective, în condiții de eficacitate și eficiență.

Competențele transversale sunt acele capacități care transcend un anumit domeniu, respectiv program de studii, având o natură transdisciplinară. Acestea constau în abilități de lucru în echipă, abilități de comunicare orală și scrisă în limba maternă/străină, utilizarea tehnologiei informației și comunicării – TIC, rezolvarea de probleme și luarea deciziilor, recunoașterea și respectul diversității și multiculturalității, autonomia învățării, inițiativă și spirit antreprenorial, deschiderea către învățarea pe tot parcursul vieții, respectarea și dezvoltarea valorilor și eticii profesionale etc.

2.2.3. Rezultatele învățării și descriptorii acestora

a) Competențele profesionale reprezintă ansamblul unitar și dinamic al cunoștințelor și abilităților.

Cunoștințele se exprimă prin următorii descriptori:

- (1) Cunoaștere, înțelegere și utilizare a limbajului specific;
- (2) Explicare și interpretare.

Abilitățile se exprimă prin următorii descriptori:

- (3) Aplicare, transfer și rezolvare de probleme;
- (4) Reflecție critică și constructivă;
- (5) Creativitate și inovare.

Fiecare calificare corelată unui anumit ciclu de studii (licență, masterat, doctorat) este definită în baza descrierii generale a *rezultatelor învățării* și se exprimă prin:

- **Competențe profesionale generale**, care se dezvoltă în cadrul mai larg al *domeniului de studii*;
- **Competențe profesionale specifice**, care se dezvoltă în cadrul mai restrâns al unui *program de studii*.

b) Competențele transversale reprezintă achiziții valorice și atitudinale care transcend un anumit domeniu/program de studii și se exprimă prin următorii descriptori:

- (6) Autonomie și responsabilitate;
- (7) Interacțiune socială;
- (8) Dezvoltare personală și profesională.

2.3. Modelul conceptual – metodologic de descriere a calificărilor din învățământul superior

Modelul conceptual – metodologic reprezintă un cadru de referință elaborat pentru analiza, descrierea și interpretarea calificărilor din învățământul superior.

Modelul CNCIS este compatibil cu viziunea Cadrului European al Calificărilor (CEC)⁷, în principal, cu rezultatele învățării specificate de acesta pentru nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Structura și conținutul modelului valorifică descriptorii cadrului general al calificărilor pentru spațiul european al învățământului superior, precum și elementele de conținut ale unor modele care se bucură deja de aprecierea experților europeni (modelele francez, irlandez, cele britanice ș.a.).

În același timp, modelul CNCIS are o identitate proprie; el integrează categorii și tipuri de competențe, niveluri de calificare și descriptori specifici, respectând, în mod consecvent, bazele conceptuale prezentate în paragraful 2.2.

Elementele esențiale ale modelului se concretizează în Matricea CNCIS (Figura 3) și în două instrumente complementare: Grila 1 (Anexele 1, 1a, 1b și 1c la prezenta Metodologie) și Grila 2 (Anexa 2 la prezenta Metodologie).

2.3.1. Matricea Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior

Matricea CNCIS cuprinde: nivelurile de calificare, rezultatele învățării exprimate prin cunoștințe, abilități și competențe, precum și descriptorii de nivel pentru calificările din învățământul superior.

Descriptorii de nivel pentru fiecare tip de rezultat al învățării explicitează descriptorii generici pentru fiecare tip de competență și pentru fiecare nivel de calificare: licență, masterat și doctorat.

Din punct de vedere structural, matricea CNCIS integrează competențele profesionale și competențele transversale, fiecare dintre cele două categorii de competențe avându-și legitimitatea și importanța sa în exercitarea unei profesii. Ele formează un cuplu solidar, prin care se exprimă eficacitatea și eficiența profesională a absolventului unui program de studii.

Competențele profesionale sunt exprimate prin cunoștințele și abilitățile care acoperă comprehensiv dimensiunea profesională pentru orice calificare.

⁷ Ibidem.

În matrice, **competențele transversale** sunt structurate în: competențe de rol și competențe de dezvoltare personală și profesională. Acestea au în vedere contextul social și de grup al exercitării unei profesii, precum și conștientizarea nevoii de formare profesională continuă.

Descriptorii de nivel, introduși în matrice, indică activități, rezultate și performanțe așteptate pentru fiecare nivel de calificare. Ei permit *descrierea* calificărilor și, totodată, formulează repere necesare *evaluării* nivelului de atingere sau obținere a rezultatelor învățării.

Matricea reprezintă o abordare integratoare a calificărilor din învățământul superior și oferă două perspective de analiză a acestora: pe verticală și pe orizontală.

a) **Analiza pe verticală indică progresul competențelor profesionale de la cunoaștere și înțelegere** (descriptorul generic 1), nivelul de bază al unui rezultat al învățării, **până la stadiul creativitate și inovare** (descriptorul generic 5), **dar și competențele transversale** (descriptorii generici 6, 7 și 8). În acest fel, competențele profesionale sunt examinate și descrise din perspectiva descriptorilor generici de la 1 la 5, iar competențele transversale sunt examinate și descrise din perspectiva descriptorilor generici 6,7 și 8.

b) **Analiza pe orizontală concretizează un descriptor generic în raport cu cele trei cicluri de studii universitare: licență, masterat și doctorat.** În acest caz, descriptorii evidențiază dezvoltarea competențelor și creșterea gradului de calificare profesională. Se observă că modelul vizează un alt tip de progres, sugerând creșterea *valorii adăugate* la fiecare tip de rezultat al învățării, odată cu trecerea de la un nivel de calificare universitară la altul.

Perspectiva verticală evidențiază faptul că un anumit rezultat al învățării nu poate fi atins dacă palierele subordonate nu au fost realizate și consolidate.

Perspectiva orizontală demonstrează că fiecare tip de rezultat al învățării, aferent celor trei cicluri de studii, integrează în mod obligatoriu nivelurile anterioare. Rezultă că fiecare rezultat al învățării are o autonomie relativă, fiind condiționat de achizițiile anterioare, atât pe orizontală, cât și pe verticală.

Figura 1.

Matricea Cadrelui Național al Calificărilor din Învățământul Superior
(tipuri de rezultate ale învățării, niveluri de calificare, descriptori)

		LICENȚĂ		MASTRAT		DOCTORAT	
Competențe transversale	Competențe de dezvoltare personală și profesională	8. Dezvoltare personală și profesională	Conștientizarea nevoii de formare continuă; utilizarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru dezvoltarea personală și profesională	Autocontrolul procesului de învățare, diagnoza nevoilor de formare, analiza reflexivă a propriei activități profesionale	Dezvoltarea unor proiecte centrate pe creativitate, ca temel al autorealizării		
		7. Interacțiune socială	Familiarizarea cu rolurile și activitățile specifice muncii în echipă și distribuirea de sarcini pentru nivelurile subordonate	Asumarea de roluri/funcții de conducere a activității grupurilor profesionale sau a unor sarcini instituții	Asumarea responsabilității și capacitatea de organizare și conducere a activității grupurilor profesionale, de cercetare științifică sau a unor instituții		
Competențe profesionale	Competențe de rol (Dimensiunea funcțional – acțională)	6. Autonomie și responsabilitate	Executarea responsabilă a sarcinilor profesionale, în condiții de autonomie restrânsă și asistență calificată	Executarea unor sarcini profesionale complexe, în condiții de autonomie și de independență profesională	Inițierea și dezvoltarea inovatoare de proiecte teoretice și practice complexe		
		5. Creativitate și inovare	Elaborarea de proiecte profesionale cu utilizarea unor principii și metode consacrate în domeniu	Elaborarea de proiecte profesionale și/sau de cercetare, utilizând inovativ un spectru variat de metode cantitative și calitative	Conceperea și realizarea de cercetări originale, fundamentate pe metode avansate care conduc la dezvoltarea cunoașterii științifice, tehnologice și/sau a metodologiilor de cercetare		
Competențe profesionale	Abilități (Dimensiunea funcțional – acțională)	4. Reflecție critică și constructivă	Utilizarea adecvată de criterii și metode standard de evaluare, pentru a aprecia calitatea, meritele și limitele unor procese, programe, proiecte, concepte, metode și teorii	Utilizarea nuanțată și pertinentă de criterii și metode de evaluare, pentru a formula judecăți de valoare și a fundamenta decizii constructive	Evaluarea critic-constructivă a proiectelor și a rezultatelor cercetării științifice, aprecierea stadiului cunoașterii teoretice și metodologice; identificarea priorităților de cunoaștere și aplicative ale domeniului		
		3. Aplicare, transfer și rezolvare de probleme	Aplicarea unor principii și metode de bază pentru rezolvarea de probleme/situații bine definite, tipice domeniului în condiții de asistență calificată	Utilizarea integrată a aparatului conceptual și metodologic, în situații incomplet definite, pentru a rezolva probleme teoretice și practice noi	Selecția și aplicarea de principii, teorii și metode avansate de cunoaștere, transfer de metode dintr-un domeniu într-altul, abordări interdisciplinare pentru a rezolva probleme teoretice și practice, noi și complexe		
Competențe profesionale	Cunoștințe (Dimensiunea cognitivă)	2. Explicare și interpretare	Utilizarea cunoștințelor de bază pentru explicarea și interpretarea unor variate tipuri de concepte, situații, procese, proiecte etc. asociate domeniului	Utilizarea cunoștințelor de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor situații noi, în contexte mai largi asociate domeniului	Utilizarea de principii și metode avansate pentru explicarea și interpretarea, din perspective multiple, a unor situații/probleme teoretice și practice noi și complexe, specifice domeniului		
		1. Cunoaștere, înțelegere și utilizare a limbajului specific	Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului și ale artei de specializare; utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională	Cunoașterea aprofundată a unei arii de specializare și, în cadrul acesteia, a dezvoltărilor teoretice, metodologice și practice specifice programului; utilizarea adecvată a limbajului specific în comunicarea cu medii profesionale diferite	Cunoașterea sistematică, avansată a conceptelor, a metodelor de cercetare, a controverselor și a noilor ipoteze specifice domeniului; comunicarea cu specialiști din domenii conexe		
Rezultatele învățării		Descriptori generici	Descriptori de nivel				

2.3.2. Grila 1: Descrierea domeniului/programului de studii prin competențe profesionale și competențe transversale

Grila 1 (Anexa 1 la prezenta Metodologie), fundamentată pe matricea CNCIS, reprezintă *un instrument de analiză, descriere și evaluare a unei calificări obținute printr-un program de licență, de masterat sau de doctorat*. Ea cuprinde: denumirea domeniului/programului de studii⁸, denumirea și nivelul calificării, descriptorii de nivel ai competențelor profesionale și transversale, precum și standardele minimale de performanță.

Grila 1 reprezintă suportul pentru identificarea *ocupațiilor* posibile pentru calificarea în cauză și a principalelor *competențe profesionale* și *competențe transversale*. Competențele profesionale și competențele transversale identificate se particularizează în raport de fiecare descriptor de nivel. Fiecare instituție de învățământ superior poate să adauge elemente specifice ofertei curriculare, completând după modelul Grilei 1 – standard, un formular asemănător (Anexa 1 bis la prezenta Metodologie) în care va menționa maximum trei competențe, altele decât cele comune prevăzute în Grila 1.

Pentru nivelul de studii Licență, Grila 1 va fi realizată atât pentru programele de studii, cât și pentru domeniile de studii. În cazul programului de studii, competențele profesionale înscrise în Grila 1 sunt cele specifice programului de studii, iar în cazul domeniului de studii, competențele profesionale sunt cele generale.

Evaluarea competenței presupune precizarea standardelor minimale de performanță.

Evaluarea competențelor transversale este, în principal, **una calitativă**. Ea **necesită**, de regulă, **o abordare holistică** a variatelor contexte sociale și de grup în exercitarea profesiei, precum și a dezvoltării personale și profesionale.

Etapele necesare pentru analiza, descrierea și evaluarea calificării prin completarea Grilei 1 sunt prezentate în Capitolul 3.

2.3.3. Grila 2: Corelația dintre competențele profesionale și competențele transversale și ariile de conținut, disciplinele de învățământ și creditele alocate

Grila 2 (Anexa 2 la prezenta Metodologie) se fundamentează pe Grila 1 și reprezintă suportul pentru identificarea corelațiilor dintre competențele profesionale și competențele transversale și ariile de conținut, disciplinele de învățământ și creditele alocate.

⁸ Termenul *program de studii* înlocuiește termenul *specializare*.

Ariile de conținut reprezintă principalele câmpuri curriculare – o structurare a cunoștințelor teoretice și aplicative, în funcție de domeniul/ programul de studii și setul de competențe ce vor fi formate.

Disciplinele de studiu sunt stabilite după analiza și selectarea ariilor de conținut, respectând principiile specifice de dezvoltare, de tip psihopedagogic și științific.

Punctele de credit asociate trebuie să fie rezultatul analizei volumului de muncă și al ponderii disciplinei la formarea și/sau dezvoltarea competențelor de bază ale calificării.

Etapile de parcurs pentru completarea Grilei 2 sunt prezentate în Capitolul 3.

Modelul conceptual–metodologic de descriere a calificărilor din învățământul superior presupune utilizarea unitară și într-o manieră complementară a matricei CNCIS și a celor două instrumente, Grila 1 și Grila 2.

3. DESCRIEREA CALIFICĂRILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Descrierea calificărilor obținute prin studii universitare necesită parcurgerea următoarelor patru etape:

- **Etapa I** – Descrierea domeniului/ programului de studii prin competențe profesionale și competențe transversale (se completează Grila 1);
- **Etapa a II-a** – Identificarea, pentru fiecare program de studii, a corelațiilor dintre competențe și arii de conținut, discipline de studiu și creditele aferente acestora din urmă (se completează Grila 2);
- **Etapa a III-a** – Elaborarea planului de învățământ al programului de studii, în concordanță cu competențele care definesc calificarea;
- **Etapa a IV-a** – Elaborarea fișelor disciplinelor, în concordanță cu planul de învățământ și competențele care definesc calificarea.

După parcurgerea acestor patru etape, documentele rezultate (Grila 1, Grila 2, planul de învățământ și fișele disciplinelor) se transmit la ACPART, în vederea validării și înscrierii în RNCIS.

3.1. Etapa I: Descrierea domeniului/ programului de studii prin competențe profesionale și competențe transversale

În etapa I, se utilizează Grila 1 – „Descrierea domeniului/programului de studii prin competențele profesionale și competențe transversale” (Anexa 1 la prezenta Metodologie), care se completează pentru fiecare nivel de calificare, pe domenii și programe de studii, după caz, astfel:

- Licență: pentru domenii și programe de studii;
- Masterat: pentru programe de studii;
- Doctorat: pentru domenii.

În consecință, Grila 1 are 3 variante: G1L, G1M și G1D, corespunzătoare ciclurilor de studii Licență, Masterat și Doctorat (Anexele 1a, 1b și 1c la prezenta Metodologie).

În cazul calificărilor deja existente* ACPART, prin consultarea instituțiilor de învățământ superior și a comitetelor sectoriale, va constitui un grup de lucru pentru completarea grilelor G1L, G1M și G1D. Pentru buna derulare a acestor acțiuni, va asigura asistență tehnică, prin experții săi.

La nivel național, grilele completate se validează de către ACPART, în urma consultării cu reprezentanții instituțiilor de învățământ superior care au în oferta lor programul de studii în discuție, precum și cu reprezentanți ai studenților, ai comitetelor sectoriale, angajatorilor, asociațiilor profesionale, sindicatelor, patronatelor și cu experți ai ACPART.

În cazul calificărilor nou propuse, Grila 1 se completează de către ofertantul de formare profesională care propune calificarea și este transmisă la ACPART împreună cu dosarul pentru validarea calificării, prezentat în Capitolul 4.

După finalizarea etapei I, descrierea calificării se înscrie în secțiunea generală a RNCIS.

3.2. Etapa a II-a: Identificarea pentru fiecare program de studii a corelațiilor dintre competențe și arii de conținut, discipline de studii și creditele aferente acestora din urmă

În etapa a II-a, competențele identificate în etapa I (Grila 1) se corelează cu ariile de conținut și cu disciplinele de învățământ care conduc la dezvoltarea competențelor respective, utilizându-se Grila 2 – „Stabilirea corelațiilor dintre competențele profesionale și transversale

* Cele aprobate deja prin hotărâri de guvern.

și ariile de conținut, disciplinele de învățământ și creditele alocate” (Anexa 2 la prezenta Metodologie).

Ariile de conținut reprezintă principalele câmpuri curriculare sau zone interdisciplinare din planul de studii, raportate la logica domeniului și la setul competențelor ce vor fi formate. Ariile de conținut îndeplinesc rolul de a ghida dezvoltarea ulterioară a disciplinelor de studiu.

Grila 2 se completează pentru fiecare program de studii de către furnizor și angajează responsabilitatea instituției de învățământ superior cu privire la respectarea ei.

3.3. Etapa a III-a: Elaborarea planului de învățământ al programului de studii în concordanță cu competențele care definesc calificarea

În etapa a III-a, se elaborează planurile de învățământ, prin analiza corelațiilor cuprinse în Grila 2, referitoare la: competențe – arii de conținut – discipline de învățământ – puncte de credit.

Planul de învățământ al programului universitar de studii se elaborează în conformitate cu reglementările legislative în vigoare la nivel național și cu cele existente la nivelul instituției de învățământ superior. Planul de învățământ trebuie să conțină ca informații minime: disciplinele de studii, numărul de ore de curs și de seminar, aplicații, proiect, forma de examinare, precum și numărul de credite. Pentru calificările existente, această etapă se parcurge în situația în care din etapele I și a II-a rezultă necesitatea unor schimbări importante în structura planurilor de învățământ. Etapa a III-a este obligatorie pentru calificările nou propuse.

3.4. Etapa a IV-a: Elaborarea fișelor disciplinelor în concordanță cu planul de învățământ și competențele care definesc calificarea

Fișa disciplinei se elaborează în conformitate cu prevederile în vigoare ale fiecărui furnizor de program de studii. Fișa disciplinei trebuie să conțină, ca date minime, informațiile din modelul prezentat în Anexa 3 la prezenta Metodologie.

La cerere, ACPART poate acorda furnizorilor de formare consultanță sau asistență de specialitate pentru descrierea calificărilor.

4. VALIDAREA ȘI ÎNREGISTRAREA UNEI NOI CALIFICĂRI UNIVERSITARE ÎN REGISTRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

4.1. Etapa I

Elaborarea și depunerea dosarului de aplicație, în vederea validării unei calificări

Aplicantul transmite ACPART un **dosar de validare** a calificării universitare sau postuniversitare propuse a fi atestată printr-o diplomă sau un certificat ce vor fi recunoscute pe piața muncii și în cadrul diviziunii academice a calificărilor. Acest dosar se completează distinct pentru fiecare tip de calificare și trebuie să cuprindă următoarele:

- Formularul de aplicație pentru noua calificare (Anexa 4 la prezenta Metodologie);
- Anexe:
 - copii ale documentelor care, potrivit legilor în vigoare în România, îi dau aplicantului dreptul legal de a conferi diplome și/sau certificate de studii recunoscute pe piața muncii, care atestă o calificare specifică învățământului superior pe baza rezultatelor învățării;
 - Grila 1 (Anexa 1 la prezenta Metodologie);
 - Grila 2 (Anexa 2 la prezenta Metodologie);
 - planul de învățământ;
 - fișele disciplinelor (Anexa 3 la prezenta Metodologie);
- Rezumatul descrierii calificării pentru introducerea în RNCIS, după validare (Anexa 5 la prezenta Metodologie);
- Dovada achitării taxei de evaluare.

Aplicațiile pot fi depuse pe întreg parcursul anului la sediul ACPART. Documentația se prezintă pe suport de hârtie și electronic.

4.2. Etapa a II-a

Evaluarea și validarea calificării

ACPART analizează dosarul și îl evaluează prin aplicarea următoarelor criterii:

- *Eligibilitatea furnizorului pentru acordarea dreptului de a conferi diplome și/sau certificate care atestă calificări de nivel universitar și/sau postuniversitar;*
- *Noutatea calificării și corelarea cu necesitatea pieței muncii;*

- **Relevanța academică și profesională a calificării** propuse, din perspectiva diviziunii academice a cunoașterii;
- **Consistența calificării** propuse prin prisma acoperirii calificării cu competențele profesionale și transversale necesare la absolvirea programului;
- **Respectarea cerințelor** de încadrare a calificării în RNCIS, din punctul de vedere al nivelului și domeniului de studii, potrivit competențelor profesionale și transversale dobândite la absolvirea cu succes a programului de studii.

4.2.1. Verificarea dosarului din punctul de vedere al componentelor sale (conformitatea administrativă)

La nivelul ACPART, o comisie tehnică va verifica existența documentelor precizate la etapa I.

Eligibilitatea aplicantului va fi stabilită de către ACPART în felul următor:

- în cazul instituțiilor de învățământ superior acreditate, eligibilitatea este implicită, întrucât acestea au dreptul să confere o calificare universitară atestată prin diplomă sau certificat de studii de nivel universitar și/sau postuniversitar.
- în cazul instituțiilor de învățământ superior autorizate să funcționeze provizoriu este necesară prezentarea documentului care atestă dreptul legal de a desfășura pe teritoriul României activități de formare inițială sau continuă de nivel universitar sau postuniversitar (statut, certificat de înmatriculare la Registrul Comerțului etc.).

4.2.2. Analiza și evaluarea dosarului (conformitatea metodologică)

Dacă entitatea solicitantă este eligibilă, se trece la analiza și evaluarea calificării propuse urmărindu-se: noutatea calificării, relevanța academică și profesională, consistența calificării și respectarea cerințelor de încadrare în RNCIS. Rezultatul evaluării efectuate de către comisia de experți se transmite Consiliului pentru calificările din învățământul superior sub forma unei **propuneri de acceptare/respingere a cererii de validare** a calificării. Consiliul verifică aplicarea corectă și completă a procedurii și a criteriilor de evaluare de către comisia de experți și **validează sau invalidează propunerea comisiei.**

Rezultatul este comunicat solicitantului sub forma unui aviz de acceptare, de amânare sau de refuz privind validarea calificării universitare sau postuniversitare propuse.

În cazul **acceptării**, ACPART menționează și codul/poziția de identificare a calificării în RNCIS.

Dacă **amânarea** validării este determinată de faptul că noua calificare nu are suficiente elemente pentru a se distinge de o altă calificare acordată în același domeniu de studii de același furnizor sau de către alți furnizori de programe de studii de același nivel, ACPART propune solicitantului o redefinire și, respectiv, o nouă încadrare a calificării, astfel încât aceasta să fie compatibilă cu RNCIS.

Dacă amânarea este determinată de lipsa unor informații relevante, comisiile de evaluare pot solicita instituției aplicante informațiile suplimentare necesare sau pot transmite recomandări pentru îmbunătățirea propunerii, în vederea continuării procesului de validare.

Refuzul de validare a unei calificări poate fi determinat de: inconsistența programului, documente doveditoare incomplete sau insuficient de detaliate, declarații incorecte, nerespectarea recomandărilor făcute de către comisiile de evaluare etc.

4.3. Etapa a III-a

Formularea recomandării de înaintare a cererii de autorizare a funcționării provizorii (pentru programele de licență) sau de acreditare (pentru programele de masterat și doctorat)

Pe baza deciziei de validare, ACPART recomandă furnizorului de programe de studii să solicite ARACIS autorizarea funcționării provizorii. ACPART informează Ministerul Educației, Cercetării și Inovării cu privire la deciziile luate și propune inițierea hotărârii de guvern privind introducerea noii calificări în Secțiunea generală a RNCIS. După obținerea autorizației de funcționare provizorie, furnizorul de programe de studii prezintă ACPART copia documentului de autorizare pentru a completa în Secțiunea specifică a RNCIS informațiile corespunzătoare instituției care asigură calificarea în discuție.

4.4. Etapa a IV-a

Înscrierea în Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior și diseminarea informației

După publicarea în *Monitorul Oficial* a hotărârii de guvern privind înscrierea unei noi calificări în RNCIS, ACPART înscrie noua calificare în **Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS)** la domeniul și pentru nivelul de studii pentru care s-a făcut validarea, menționând expres codul/poziția de identificare în cadrul Registrului. Din acest moment, descrierea calificării este publică, accesibilă prin intermediul internetului.

5. REGISTRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (RNCIS)

RNCIS se dezvoltă în strânsă legătură cu CNCIS și reprezintă instrumentul de identificare, înregistrare, consultare permanentă și actualizare a calificărilor, respectiv a diplomelor și certificatelor emise de către instituțiile de învățământ superior. RNCIS este o construcție comună, implicând ACPART, instituții de învățământ superior, angajatori, asociații profesionale etc. și este corelat metodologic cu Registrul Național al Calificărilor (RNC).

Responsabilitatea proiectării, implementării și permanentei actualizări a RNCIS revine ACPART.

a) **Proiectarea RNCIS** constă în realizarea de către ACPART a următoarelor operații:

- conceperea structurii acestuia;
- conceperea și dezvoltarea bazei de date cu informațiile despre calificările din învățământul superior;
- stabilirea unor strategii de comunicare eficientă cu instituțiile-cheie și cu publicul larg;
- realizarea rețelei informatice dedicate Registrului, formată din Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, ACPART, instituțiile de învățământ superior și ceilalți furnizori de programe de studii universitare și postuniversitare.

Structura RNCIS

RNCIS cuprinde două secțiuni pentru descrierea fiecărei calificări: una generală și una specifică. Prima se referă la informațiile generale despre o calificare, iar a doua secțiune cuprinde date despre instituțiile care oferă formare în această calificare și informații despre competențele specifice asigurate de acestea.

Secțiunea generală, comună unei calificări, cuprinde informații:

- **referitoare la nomenclatorul calificărilor**
 - titlul obținut de absolvent;
 - denumirea calificării;
 - domeniul de studii;
 - programul de studii;
 - codul calificării.

- **referitoare la competențele asociate calificării**
 - competențele minimale;
 - domenii de activitate în care absolventul poate lucra;
 - ocupații posibile;
 - relaționarea cu Clasificarea Ocupațiilor din România – COR;
 - conexiuni cu alte calificări.

Secțiunea specifică cuprinde următoarele informații:

- denumirea instituției de învățământ superior, cu datele complete de identificare;
- denumirea facultății;
- denumirea programului de studiu care conduce la calificarea în discuție;
- Grila 2;
- planul de învățământ al programului de studiu.

Fiecare universitate va avea acces direct la propriile date din secțiunea specifică pentru a opera actualizări și completări în RNCIS, în anumite limite, cu notificarea prealabilă a ACPART.

RNCIS va asigura transparența CNCIS și va permite căutări simple sau avansate, în funcție de criterii multiple, precum și obținerea unor rapoarte privind aspecte ale calificărilor din învățământul superior din România.

b) Implementarea RNCIS contribuie la asigurarea transparenței și a lizibilității învățământului superior în raporturile cu piața muncii, în ceea ce privește cunoașterea rezultatelor învățării, precum și compararea calificărilor obținute în urma absolvirii diferitelor programe de studii furnizate de instituțiile de învățământ superior. Pentru implementare, ACPART stabilește procedurile tehnice de pilotare și de experimentare, precum și modalitățile de utilizare consecventă, regulată a acestui sistem de către toate instituțiile implicate.

După încheierea fiecărei etape de realizare a CNCIS, rezultatele parțial obținute vor fi introduse în RNCIS. După parcurgerea tuturor celor patru etape de descriere a calificărilor (Capitolul 3), versiunile finale vor fi introduse în RNCIS.

c) Actualizarea RNCIS presupune:

- definirea procedurilor și instrumentelor de actualizare periodică a calificărilor;
- monitorizarea programelor de formare și a modalităților de evaluare și certificare a calificărilor;
- stabilirea mecanismelor de corelare cu alte cadre naționale ale calificărilor;
- elaborarea metodologiei de introducere a unei noi calificări în RNCIS.

ACPART asigură periodic actualizarea RNCIS pe site-ul instituției.

ACPART notifică MECI și CNFPA asupra actualizării RNCIS.

Registrul este un construct multi-actor și un instrument de interes național și internațional de informare:

- RNCIS reprezintă rezultatul conlucrării mai multor categorii de instituții/organisme, în calitate de actori direct implicați în dezvoltarea și implementarea sa, cât și de beneficiari: MECI, ACPART, instituții de învățământ superior, dar și actori/organisme din mediul social și economic;
- RNCIS este disponibil în varianta sa electronică în limba română și în limba engleză, asigurând transparența și lizibilitatea învățământului superior românesc pentru angajatori, asociații profesionale, sindicate, patronate, profesori, studenți etc. Registrul este public, putând fi accesat la nivel național, european și internațional.

6. Anexe la Metodologie

ANEXA 1 – GRILA 1

ANEXA 1 bis - GRILA 1 opțională

ANEXA 1.a – GRILA 1L

ANEXA 1.b – GRILA 1M

ANEXA 1.c – GRILA 1D

ANEXA 2 – GRILA 2

ANEXA 3 – FIȘA DISCIPLINEI

ANEXA 4 – FORMULARUL DE APLICAȚIE PENTRU VALIDAREA UNEI CALIFICĂRI UNIVERSITARE

ANEXA 5 – REZUMATUL DESCRIERII CALIFICĂRII ÎN CADRUL REGISTRULUI NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

ANEXA 6 – EXEMPLE DE DESCRIERE A UNOR CALIFICĂRI PENTRU DIFERITE PROGRAME ȘI NIVELURI DE STUDII

Aceste anexe fac parte integrantă din prezenta Metodologie.